

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

Његова Светост Патријарах српски
Георгије Бранковић

ГЛАВНИ УРЕДНИК:

Јован Живановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Иван Маширевић

Бр. 5.

Изази једанпут ме-
сечно

Цена је листу на годину
4 К. или 5 дин.

Година
IV.

Будимо у деци љубав наспрам пчеле и
пчеларства.

Вједном чланку рекао сам, да са задовољством
можемо погледати на развитак рацијоналног пче-
ларства у нашем народу за последњих 20 година,
јер давас је ретко наћи места, у коме нема по који
рацијонални пчелар или у најгорем случају, да се не
зна за пчеларење са ђерзонкама.

Но у колико нас напредак пчеларења са ђерзонка-
ма може задовољити, тим мање можемо бити задовољни
са стањем пчеларства уопће, јер наши стари били су
у том погледу много боље газде од нас. Скоро у сваком
месту можемо још и данас чути, где се спомињу са не-
ким пијететом имена старих пчелара, који по стотину
и више кошни а имадоше; па и називи појединих де-
лова у атарима наших многих места као н. пр. кован-

луци, кошничар, судинац, трмиште и друга слична имена, постала су без сумње отуда, што су наши стари на тим местима своје пчелињаке имали.

Можда ће когод хтети тврдити, да је старо пчеларење устукнуло пред новим рацијоналним пчеларењем; но ово није узрок, јер ону празнину коју за собом оставише старе плетаре, не видимо попуњену ђерзонкама; и то значи, да није ново рацијонално пчеларство потисло старо пчеларење са плетарама, него да их је нестало из других разлога.

Више има узрока ради којих је пчеларство уопће опало код нас. Први ће бити узрок што је мед потиснут шећером а восак разним смолама, те тиме и своју цену изгубише. Донекле се може узети, да је на пчеларство штетно деловало и нестајање задруга у нашем народу и тежња за непрестаном деобом, тако да данас ретко и два брата у заједници налазимо, дакле, што људи осташе самци. Писцу ових редака познато је више јаких пчелињака који после деобе браће пропадоше. Но најглавнији узрок, зашто је пчеларење у нашем народу опало, јесте наш нехат, неумешност и незнање. Грдна већина нашега народа ни појма нема о пчели, њезиној природи и животу. Редак је наш сељанин, који уме расудити, колику нам добит моралну и материјалну, директну а можда још више индиректну вредна пчелица пружа; јер пчелар и непчелар рачуна као добит само онај новац, кога је од чивутина за измуљати мед и воштину примио, а не сања какву му велику помоћ и корист вредна пчелица пружа; и не помишља да она прелетајући са цвета на цвет чини му велику услугу, јер да нема пчела, многа биљка нигда не би семена или плода донети могла.

Задаћа је дакле свакога пријатеља пчеларства и свога народа, да ради на томе, како ће љубав наспрам пчеле и пчеларства опет у нашем народу оживети. Пчеларство мора постати својина целога нашега народа, а не само појединих људи или сталежа. Истина рацијонално пчеларство је данас разгранато по свима па и најзабитнијим крајевима где наш народ живи; али тиме се

још затовољити не смемо, јер рационално пчеларство није још постало својина нашега народа.

Зато ако хоћемо да рационално пчеларство подигнемо на онај степен, који му по праву припада и да пчеларство заузме достојно место међу осталим економским гранама, те да народ својски пригрли, треба почети из основа а то је од школе, дакле баш тамо ваља почети, где се данас најмање на пчеларство пажња обрађа. Пчеларство је још пасторче у нашим школама бар у Троједници. Да ли је у том погледу боље у Угарској не знам, јер у овај мах немам података при руци. Да пак са пчеларством у школама у Троједници стоји, као што сам рекао, увериће се сваки, ко прегледа читанке за основне народне (пучке) школе код нас. Кома су те књиге познате, увериће се, да се на пчеларство у нашим школама ништа не полаже; јер све оно што се у читанкама за III. и IV. разред налази, тако је слабо да није кадро децу добро ни упознати са природом и животом пчеле, а још мање омити им пчеларство и одушевити их за ту узвишену и корисну забаву.

У читанци за I. и II. разред нема ништа о пчели осим неких песмица и причаца, што је да рекнемо доста за први и други разред. Но тим више би се могли надати од читанака за III. и IV. разред, јер у тим разредима су деца већ развијенија, те су у стању разумети што би им се о пчели и пчеларству говорило. Међутим и ту налазимо на врло мршаве лекције (читања). У читанци за III. разред још има нешто, јер се деца упознају са ројем; каже им се, да је рој састављен из матице, пчела радилица и трутова; за тим се говори како постаје мед, восак и т. д., дакле дају се деци најосновнији појмови о пчели премда доста магловити, јер се не каже шта је матица, шта пчела радилица шта ли трут, нити се износи бар спољашња разлика, између те три врсте пчела у роју. Можда ће когод рећи, да је то доста за децу у трећем разреду. Па рећимо дакле и ми да је доста. Али за то би имали права да од читанке за IV. разред очекујемо нешто више. Но љуто ћемо се у нади преварити, јер у њој нећемо наћи ни

онолико, колико у оној за Ш. разред. У место да је у читанци за IV. проширено и недопуњено оно што је учињено у Ш. разреду, овде је предмет о пчеларству баш никако обрађен. Пчеларство је у тој читанци заступљено неким рогобатним чланчићем без репа и ушију, који носи натпис: „Како сам нашао дјецу пчелних матица“. Чему хоће тај чланак да научи децу, ја не знам. Натпис исте приче не слаже се са садржином, јер се из садржине види да дечак који прича, није знао ни шта је матица, није дакле могао ни наћи. Из целе приче може дете научити неколико искварених управо пчеларских израза н. пр. одројити, пчеле су гудјеле, ројка, за тим препотопско мишљење: да је матица то исто што и краљ у народу и т. д.

То је све чему се могу наша деца у Ш. и IV. р. научити. Пчели тој сарамерно најкориснијој животињи поклоњено је исто толико пажње а можда и мање, колико змији, жаби, кртини, јежу или другој којој животињи.

Где је учитељ пчелар, тамо се при свем лошем градиву можемо надати успеху, јер ће учитељ добром вољом и приватним трудом надокнадити ону празнину, која се у градиву налази; но тамо где учитељ није пчелар, те се буде држао само у читанкама прописаног градива, тамо ће дете изаћи из IV. разреда, а неће знати разликовати ни пчелу од трута, од користи пак коју нам пчела доноси, дете ни појма нема, и у таким случајевима биће дакле успех из пчеларства раван нули. Оно што је пренебрегнуто у редовној школи, хоће да се надокнади у читанци за опетовнице, тиме што је у истој повелики чланак намењен пчеларству. Но кад знамо како по огромној већини наших села стоји са опетовницама наиме како се исте похађају и како се у њима учи, то само жалити можемо што се пчеларству у редовној школи више бриге не поклања, тако да пчеларство деци још у редовној школи омили, тада би дете и као опетовничар радо продужило оно што му је већ раније омилело.

Осим дакле школских књига, узрок је још што пче-

ларство не напредује, и ово : што од 100 школа немају ни 2—3 одређеног пчелињака. Још у редовној школи треба млађаним деци срцима да омили неуморна пчелица, јер што детету омили, тому и као човеку трајно у срцу остаје. Школа треба да упозна децу са том највреднијом животињицом, треба да деци предочи неизмерну корист, коју од ње имамо, не само што нам прави мед и восак, већ још више, што нам поврће и воћке наше чини плодовитијима. Школа треба да почне уклањати силне враџбине, празноверице и грубо незнање, које још у нашем народу влада, што се пчеларства тиче. Учитељ учећи децу, учиће тиме и родитеље деце, јер деца радо се хвале оним што науче, особито када виде, да им родитељи о нечем сасвим погрешан појам имају. Ко нема посла са нашим сељачким сталезом, не може ни замислити какве и данас погрешне мисли о пчели и пчеларењу владају. А врачوليје којекакве киште на пчелињацима. Као што сам већ негде споменуо, наши стари пчелари немају ни најосновнијих појмова о пчели и њезиној природи. О матици пчелама и трутовима читава је збрка од мишљења. Док један мисли да пчеле саме пчеле легу, дотле други тврди да пчелу легу баш трутови; да матица то чини, о том ретко ко и и сања, „та од куда би једна матица, толико младих пчела могла налећи“! сви готово стари пчелари мисле, као што се и у споменутој причи у читанци за IV. р. каже, да је матица краљ у кошници, који само пчелама влада и заповеда.

(Свршиће се.)

Ђ. Коларовић
парох.

Тома Вилиам Кован.

Другога јануара ове године навршио је шездесет година највећи и најзаслужнији енглески пчелар Тома В. Кован.

Кован се родио у Петрограду 2. јануара 1840. где му је отац као штабни официр у руској војсци служио. Васпитао се делом у Петрограду а делом у Лондону камо су

му се родитељи вратили. Отац му је био научно образован човек те је од њега наследио тежњу за науком уопће а особито за микроскопским истраживањима. Из љубави према пољском животу настанио се у околини Лондона. Ту се 1860. године почео бавити пчеларством. У први мах држао је три до четири кошнице са покретним саћем ради свога уживања, но наскоро када се боље упознао са пчеларством умножио је број својих кошница до великог броја.

Од године 1870. почео је свом снагом на томе радити да подигне значај рацијоналнога пчеларства на висину народно-економске вредности. У ту сврху пресели се он у други крај много бољи за пчеларење. Ту је он показао и доказао сјајне успехе у своме пчеларењу, тако н. пр. од 12 кошница добио је једне године 700 фунти меда а одмах друге године од једне једите кошнице добио је 209 фунти меда. Своју тежњу за ширењем и утврђивањем рацијоналнога пчеларства у народу засведочио је и тиме што је од године 1870. вазда подстицао народ у својој околини примером и живом речју на пчеларење. Осим тога о свом трошку набављао је много кошница са покретним саћем те их је поклањао почетницима. Кошнице са покретним саћем поклањао је само оним почетницима, који су му дали реч да неће пчеле гушити сумпором. Уз то је делио кошнице као награде оним пчеларима, који највише меда наберу. Тако он и данас чини.

Када се 1874. године основало британско пчеларско друштво буде изабран за председника тога друштва. Од то доба вазда врши Кован ту часну службу на коју га друштвени чланови сваке године избором постављају са задовољством на опћу корист. Колико је томе друштву привредио види се из тога што се то друштво разгранало у врло много око 50 окружница, које са успехом живе и раде. На његов предлог установила се такова једна комисија, која има задатак да поједине људе испита колико знају и колико су вешти у пчеларењу, па према томе да истима издаје сведоцбу првога, другога или трећега реда. Такве сведоцбе су многима од велике користи биле, јер су многи на основу њих добили службу као „пчелари.“

Кован је од почетка био вредан сарадник познатог пчеларскога листа „Britishch Bce Journal“-а. Његови чланци у том

листу редовно су привлачили особиту пажњу читалаца. Год. 1885. после смрти уредника прими се уређивања тога листа. Он је овај лист подигао на висину; за његова уређивања знатно се раширио а уз то је одпочео излазити сваке недеље а пре тога је излазио прво једанпут а после двапут месечно. Међу његовим пчеларским књижевним делима важно је дело „Упутство за пчеларе“ које је до сада у много издања и много хиљада растурено међу енглеске пчеларе. Осим тога то је дело

Тома Вилиам Кован

преведено и на многе друге језике.

Исто је тако важно његово дело „Анатомија и Физијологија пчеле“. Ово је дело написао са великим знањем а и великим трудом; осим његових истраживања као извори послужила су му 172 научна дела. Ово је дело такођер преведено на многе језике и међу образованим пчеларима и природњацима растурено и уважено.

Осим свега вредно је споменути да је Кован конструисао

једну практичну кошницу, која се по његову имену и зове.

Кован је за своје велике заслуге на пољу пчеларства стекао опће признање, он је почасни члан многих пчеларских, економских и научних друштава, он таково признање и заслужује јер његов рад, који је тесно скопчан са религијом и моралом донео је сада већ много не само материјалне него и религијозно моралне користи.

Приликом његове педесетогодишњице признаје му ево и „Српски Пчелар“ његове заслуге па му жели да после свога до садањег великог рада још дуго са задовољством настави тај исти благотворан рад и у плодовима његовим ужива.

(Gravenhorst: „Imker-Album“).

Одг. уредник.

Право о пчели.

Написао Др. Жарко Миладиновић.

(Наставак.)

4. Аустријско право и право у Троједници (Хрватској и Славонији)

А. Аустријско право.

О пчели говоре §§. 383. и 384. опћег грађанског законика. И то први §. говори о крађи меда, што је чине пчеле туђице, па у том погледу упућује на политичне (управне) законе.

Пре него што пређемо даље на приказивање овога права, морамо, да приметимо двоје: 1.) и у аустријском праву су непотпуне установе с пчели и 2.) нема у том ни јединствености бар, што се тиче управних закона.

Да је то тако одмах ће се видети.

§. 383. овог грађанског закона овако наређује: „Како се има запречити крађа пчела, што је чине пчеле туђице, одређено је у политичним законима“. А о крађи пчела говори се у Марије Терезије првом пчеларском закону од год. 1775. који смо већ једном споменули. Тај закон забрањује *тамањење пчела туђица* (крадљивица) а то и данас важи у Аустрији. Шта више *пчеларски закон за Горицу и Градишку* од 18. јунија 1879. год. одређује у том погледу тако исто, као и поменути Марије Терезије закон.

У §-у 8. за Горицу и Градишку наређује се ово:

„Zum Schutze der eigenen Bienen gegen raubende Bienen anderer Bienenzüchter bleibt es dem Inhaber der ersteren anheimgestellt, die Ursachen der Beraubung, soweit sie in den eigenen

Stöcken liegen, selbst zu beseitigen, ausserdem nöthigenfalls auch andere geeignete Verkehungen zu treffen, in keinem Falle aber ist es ihm gestattet, die raubenden Bienen abzufangen, zu beschädigen oder zu tödten.“ („Да очува своје пчеле од пчела крадљивица других пчелара остављено је власнику права, да испита узрок крађи, у колико у томе лежи кривица у његовим кошницама, а осим тога да по потреби учини друге згоде за очување, а ни у којем случају није му слободно, пчеле туђице хватати, квара им чинити или убијати.“) А у §-у 1. истог закона даје се оштећеном могућност, да затражи заштиту против тамањења његових пчела. *Пчеле држати* није законом забрањено, једино је скучено то право с погледом на јавну безбедност.

Тако постоји скученост, што се тиче *смештења кошница*. Опште одредбе нема о томе. Према томе имају се применити оне одредбе, које постоје ради предупређења сметања јавног промета на јавним друмовима и местима. Примењујући те одредбе земаљскога законодавства у Аустрији имају се кошнице бар *4 метра* од друма поставити, а уз то кошнице оградити *оградом* вишом од кошница; ограда пак може бити начињена од ма каквога материјала. Ако су пак лѐта окренута на *противну* страну од пута, тада не морају кошнице ни *4 метра* од пута удаљене бити. *Посебну* установу има о томе једино споменути *пчеларски закон* за Горицу и Градишку, који у §. 2. наређује од речи до речи ово:

„Die Aufstellung von Bienen in einer weniger als zehn Meter betragenden Entfernung von einem frequenten öffentlichen Wege, einem fremden Wohahause, Stalle, Hofraum oder Hausgarten ist in der Regel nur dann gestattet, wenn die Bienen den Ausflug wenigstens 3 Meter über die bezeichneten Oertlichkeiten haben, oder wenn zwischen diesen und dem Bienenstande eine Mauer eine dichte Pflanzung oder ein ähnliches Scheidemittel in der Höhe von wenigstens 3 Meter besteht. In Berücksichtigung besonderer örtlicher Verhältnisse kann der Gemeindevorsteher eine Verringerung der obigen Entfernung, jedoch nicht unter drei Meter, gestatten, was in der Gemeinde kundzumachen ist.“ („Постављати пчеле у растојању мањем од 10 метера од похађаних јавних путева, *туђе* куће, зграде за стоку, дворишта или кућњег врта допуштено је само онда, ако пчеле излећу бар 3 метра високо преко дотичних места или ако је између тих места и пчелињака подигнут зид, густа жива ограда или на то налик каква друга преграда у висини бар од 3 метра. Уваживши особите месне прилике може општински начеоник допустити, да се горње растојање смањи, али не испод 3 метра, што се има у општини објавити“).

На туђем земљишту ни привремено не смеју се постављати, јер то излази већ из појма права власништва, које се огледа у два правца: једно, да власник може располагати са својим

имовином по вољи и друго, да може сваком другом забранити задирање у његово власништво.

Али поменути закон о пчеларству за Горицу и Градишку одређује у свом поменутом §-у 3. скученост што се тиче стављања кошница на својем земљишту или на туђем земљишту с приволом власниковом на *разним местима* у оквиру једне и исте порезне опћине, јер постављати се могу кошнице на разна места у оквиру једне порезне опћине само са одобрењем општинског начеоника и то, ако се докаже потреба за то. Та установа не чини нам се прикладном, јер се не може наћи разлога том скучивању, па с тога таква норма и не треба да постане општом.

Па нема никаква скуचाвања ни што се тиче *броја* кошница изузевши и опет поменути закон горички и градиштански, који у §-у 4 наређује ово:

„Wenn die einheimischen Bienenstöcke durch ihre Zahl der Bienenzucht oder der Landwirtschaft nachtheilig werden, hat der Gemeindevorsteher über Verlangen der Betheiligten und nach Anhörung des Gutachtens von Sachverständigen, die Anzahl dieser Bienenstöcke zu beschränken.“ („Ако кошнице из места својим бројем штете пчеларству или пољској привреди, тада има опћински начеоник на захтев интересиранима саслушавши мишљење вештака број кошница скучити.“)

Ни та установа, као ни пређашња није оправдана, јер пчеле ни пчеларству, а ни пољској привреди не могу допринети квара, шта више пчеле су од користи по економа, јер оплођавају цветове вођака, лозе и т. д., што је и доказано. Ево шта о том говори проф. Ј. Живановић у својој већ више пута споменутој књизи* на стр. 22: „Где је пчеларство раширено, ту је и сигурнија берба у воћу и т. д. Пчела лети по цвету и случајно биљке оплођава купећи из цвета слатки сок, од којег мед прави, и цветни прах, којим себе и црва храни. Колика дакле кврист од пчела! Без пчела би многа биљка остала неоплођена, без њих би толики цветни сок и медњана роса пропала. Цветни је сок само ради мамљења пчела на цвет и тај сок просто пропада онде, где нема пчела.“

Што се тиче *пчеларења сеобом* (Wanderbienenzucht), то је по мишљењу знаменитих пчелара од велике користи тако пчеларење. О том вели наш први пчелар проф. Ј. Живановић у својој споменутој књизи на стр. 254. ово: „Селење је пак са пчелама од *неисказане користи*. Није за бадава казао наш народ: „*На осовини роди мед*“ и „*мед је на срчаници*“. И ја се каткад (кад могу, кад ми допуштају прилике) држим ове мудре народне реченице, те носим своје кошнице у равни Срем, кад се храна тамо покоси, те на стрњикама удари бели босиљак. Те речи изуштене од нашег врло искусног пчелара јесу доказ, да је

* Српски Пчелар од проф. Ј. Живановића.

пчеларење сеобом од велике користи. А то су увидели и аустријски пчелари, па и они тако пчеларе.

Па и ако је тако пчеларење важно, ипак нема опће законске одредбе о таквом пчеларењу.

Ми ћемо, да пустимо, да о том говори др. П. Бек**) који ово о том спомиње:

„Was das so wichtige Gebiet der Wanderbienenzucht anbelangt, so bestechen hierüber keinerlei allgemein geltige Bestimmungen, da die darüber bestandenen Normen des Theresianischen Bienenzuchtgesetzes, wornach Jedermann seine Bienen auch ohne Zustimmung des Grundeigenthümers auf dessen Buchweizenfelder zur Weide verföhren konnte, durch den §. 354. des allg. bg. Gesetzbuches aufgehoben erscheint, der dem Eigenthümer einer Sache das Recht einräumt, jeden Anderen von der Benützung derselben unbedingt auszuschliessen.“ (Што се тиче тако важног поља пчеларења сеобом, то о томе нема општих одредаба, јер одредбе Терезијина закона о пчеларству, које су о том важиле и по којима је сваки своје пчеле могао и без приволе власника земљишта ставити на његова поља хељдом засејана, као да су укинуте §-ом 354. опћег грађ. законика, који даје право власнику ствари, да сваком другом посве запречи уживање исте“.)

Према томе је свакако потребна *привола* власника земљишта, ако се хоће, да метну кошнице на његово земљиште.

По §-у 5. закона горичког и градиштанског потребна је осим тога и *привола општинског начеоника*. То је да како онда, ако су пчеле из страног места, дакле друге општине. Осим тога по том закону имале су бити удаљене стране кошнице од месних у равници на 1200 метара, и на узбрдици или планини 1800 метара. Према месним приликама могао је начеоник то удаљење и скратити, ако се није било бојати, да ће отуд по пчеле каква штета наступити.

Овде настаје питање: да ли се по опћем гриђанском закону може захтевати накнада или наплата за употребу *паше*? Не, јер се за то не може наћи никаква правна разлога. Па ипак је закон за Горицу и Градишку у §-у 7. увео такву наплату, коју би могли назвати *пашарином*. По тој одредби могу општине од сваке стране кошнице узети таксу, која не сме већа бити од 8 новчића.

(Наставиће се.)

** „Das Bienenrecht in Oesterreich“ на стр. 26.

Како се сузбија крађа међу пчелама?

(Свршетак).

Aко пчеле мирно покривају своје саће, знак је да је кошница у нормалном стању. Пчеле туђице, које од дуже времена терају свој занат, лако можемо познати по њиховој светлој црној масти. Чешћим провлачењем спадну маље с тела пчелињег, због чега добију загасито црну маст. Но не морају пчеле изгубити своју праву маст тим само што су се провлачиле кроз разне пукотине од кошнице, већ могу да изгубе ако се уваљају у мед, ако немају довољно ваздуха у кошници и ако су затворене па се јако загреју.

Па како ћемо сачувати ону кошницу, на коју туђице јако наваљују? Први посао који нам ваља почети око такве кошнице јесте да лето што више сузимо, и тада ћемо се уверити је ли у стању слабица туђице немиле госте своје надвладати. Ако није у стању довољно отпора дати, тада треба лето сасвим затворити, а у исти час сузићемо лета и код суседних кошница. Испадне ли за руком да пронађемо и ону кошницу из које излећу пчеле туђице (а пронаћи ћемо на тај начин, ако пчеле поспемо истуцаном кредом, брашном или пепелом) то ћемо и такову кошницу затворити. Када смо затворили ону кошницу, коју мислимо да пчеле туђице плачкају, оставићемо ју неколико сахата затворену, и за то ће се време оделити пчеле туђице од домаћих, те ће покушавати да на лето напоље пробију; па кад виде да не могу никуда из кошнице, свеће се у клупче скупити, затим ћемо их пером или димом напоље изјурити. У току свака $\frac{1}{2}$ сахата треба отворити лето на кошници да би могле туђице напоље излазити, а домаће да могу унутра улазити које буду с наше долазиле. Пред само вече, када се све пчеле у пчелињаку смире, треба лето од кошнице сасвим отворити да могу туђице напоље изаћи које су још у затвору остале. Добро је и прихрањивати ону кошницу на коју туђице наваљују са здравим и зрелим медом, који је цомешан са вином или добром јаком ракијом; неки међу у кошницу мириса од мошуса или парче камфора да пчеле сасвим други мирис ообију. Рано сутра дан треба повадити судове у којима је био мед, затим ћемо опет затворити лето на кошници. Тај исти дан у вече

или после подне поново ју треба отворити. па ако приметимо да су пчеле у стању бранити се од туђица, лето ћемо у полак сузити и тим ћемо спасти кошницу од туђица.

Ако приметимо да и надаље туђице јако наваљују на слабицу, то морамо што пре пренети слабицу у какву мрачну одају или подрум и тамо ју дотле држати, док туђице не забораве на оно место где је слабица стојала. То треба понављати 2—3 дана.

Искуством се дознало да се највише туђице појављују кад нестане у природи паше. Но зна се и то, да је свака пчела по природи својој склона да сабира све оно што се око ње слатког налази, то је врло лако могуће да се крађа међу пчелама појави и за време главне паше, особито ако се деси случај да пчеле у слабици исти мирис имају кае што је и у пчела туђица. У таквом случају могу бити туђице тако насртљиве да збуне слабицу, а тиме се двоструко користе. прво што купе и поткрадају готов мед из кошнице, друго што су у стању довести у забуну и оне пчеле које с паше долазе, па лукавством својим измаме од њих и онај мед ког пчеле враћајући се с паше у себи носе. Прилика ми се дала да сам се и сам уверио како пчеле, које долазе с паше хране рилицом пчеле туђице на лету и у кошници.

Ако наступи крађа међу пчелама у јачој мери, најкраћи је судски поступак тај, што ћемо пренети слабицу на који други пчелињак, који је бар $\frac{1}{2}$ сахата удаљен или ћемо ју преко дана у подруму држати. За почетнике пчеларе то је најбољи начин, којим ће сигурно сузбити крађу међу пчелама; другог параграфа нема по коме би могли судити разузданим и непокорним пчелама туђицама.

Јазак

Васа Латинкић
парох.

Дописи.

Из Старопазовачкога котара.

Прошла ова година може се у лоше средње године урачунати у толико барем, што је у месецу августу од босиљка где више где мање меда добивено. Пролеће и време до половице јулија било је за наше пчеле тако непријатно, да смо их морали хранити,

да не би који рој од глади пропао. Тек од 20. јулија почела је мало боља паша све до 14. августа. Онда је на једном пала хладна кипа, за којом је опет пала више пута магла, која нам је то мало паше уништила. Ко је своје пчеле хранио тако, да му је друштво остало јако, може опет хвала ти Боже казати, нијесам бадава радио; јер за те кратке паше ипак је добра кошница с јаким друштвом дала 10—18 кгр. меда и још у њој толико остало да може добро презимити.

У овој је пчеларској години најзнаменитије ово: Поглавити господин Б. Новаковић, предстојник наше славне краљ. кот. области, почео се више занимати за господарство нашега котара. Својим је бистрим оком одмах приметио, да би се ту што шта дало на боље променити. Будући и сам пчелар и увидевши шта све доноси пчеларство кад се рационално води, намисли да ту кориену грану економски рашири што већма међу сањацима. Али ко ће сељака у том потпомагати и обучавати? А ко други, ако не онај, који му је најближи, а то је — пучки учитељ. Но није ни сваки учитељ пчелар. Треба дакле најпре њега упутити и потпомоћи у том. Нашим учитељским скупштинама присуствује обично који члан слав. кр. кот. области. Ове је пак године (1899.) сам погл. г. предстојник присуствовао и рекао је своје мишљење о пчеларству. Дакако да се то с аплаудацијом примило и закључило: Свака школа у којој учитељ нема пчела, добиће две американке пуне и две празне, те и зато потребне справе. Трошкове ће намирити дотична опћина. У скупштинама ће се учитељским одселе држати из пчеларства практична и теоретична предавања. Један ће практичан пчелар обићи све школе, где су опћинске т. ј. школске ћерзонке, те ће још посебно учитеље упућивати у прављењу уметних ројева, манипулирању и узимљавању пчела итд.

Све је ово поверено мени и ја сам овај посао по налогу и извршио.*

Учитељство се управо красно прихватило пчеларства у Старопазовачком котару. Да су награђени кошницама учитељи опет дужни школску младеж и родитеље упућивати у рационалном пчеларству, то се само по себи разуме.

* Ми смо обавијештени да су предавања г. Каменара и практична показивања сјајно испала и на опће задовољство. Гл. уредник.

Красног се меда само из Старе Пазове продало близу 50 м. центи на једанпут у Беч по 80 круна м. центу.

Свима пчеларима желим срећну нову годину и што већи успех у пчеларству.

Стара Пазова месеца децембра 1899.

Иван Каменар
учитељ и пчелар.

Књижевност.

— Писма о пчеларству за народ написао *Иван Маширевић*. Издала Матица Српска из задужбине Петра Коњевића. II. Ова је књижица написана у писмима, као и прва. У деветом је писму: Пчела и пчеларство у старо доба. У десетом је писму: Пчела и пчеларство у новије доба. У једанаестом је писму: Пчеларство код Срба у најновије доба. Књижица је ова написана популарно за народ лаким, лепим и коректним језиком а по садржини је врло занимљива. да ће и онога, који није пчелар, ако је буде читао, задобити за пчеларство, зато је препоручујемо свима пчеларима.

Л.

— У календару „Орлу“ за год. 1900. има чланам из пчеларства: Златно зрнење од Јована Живановића.

— Изашла је критика одштампана из „Сарајевског Листа“ од Ј. К. Борјановића учитеља и помолога на књигу: Die Landwirtschaft in Bosnien und Herzegovina.

П а б и р ц и

— Српско пчеларско друштво у Србији славило је први пут 24. децембра 1899. своје крсно име на дан св. Симона (краља Стевана првовјенчаног.) Ми се од свега срца радујемо што могомо казати да друштво брзим корацима напредује, да се рационално пчеларство шири на све стране, од чега ће заиста бити велике материјалне, а и моралне користи за цијелу Србију.

— Његово преосвештенство Нишки епископ Никанор наредио је да се одсад пале свијеће у црквама само од чиста пчелињег воска, јер је прво гријех од нечиста воска палити свијеће на жртву Богу, друго што свијеће од нечиста воска, кад горе, шкоде здрављу. Даље је наредио да све цркве и манастири подижу пчелињаке, и то цркве најмање три ђерзонке, а манастири пет да набаве за почетак оснивању пчелињака. Заиста мудра и сваке похвале достојна наредба.

— У једним пчеларским њемачким новинама пише како Бури у Африци не само да су напредни у рату него и у другом

чему. На приједлог пчеларских друштава у Трансвалу и Оранжу обје владе тијех држава издале су закон да се само природни мед смије продавати, и сваки, који би продавао вјештачки мед, био би кажњен на два мјесеца затвора. У томе су Бури напреднији од нас, јер Чича Кригер не зна за шалу.

— Нердлиншке *Bienen Zeitung*, које је основао и уређивао заслужни пчелар Андрија Штид, послје његове смрти славни пчелар Фогел и напошљетку двије и по године Дикел, излазиле су 55 година. У њима се водила борба око Берзонове теорије, у њима је та теорија и извојевана, у њима су највеће снаге радиле, као: Берзон, Берлеш, Фогел и славни професори Лајкарт и Сиболд, који су увијели Берзонову теорију у науку. Те новине подигле су и рашириле рацијонално пчеларство међу народ њемачки и другим народима отварају врата рацијоналног пчеларења. И те новине послје 55 пуних година на уласку у 20 вијек престадоше излазити. А зашто? Зато што им је био уредник Дикел, који је за 2 и по године пунио ступце у њима једино својом на ваздуху основаном теоријом и осим те бљутаве хране никакве друге није могао наћи пчелар за себе. Пошљедња је тога била да су те новине остале без претплатника. Гл. је уредник „Српског Пчелара“ читао те новине 25 година са највећим задовољством и уживањем и данас га њека туга обузима кад види да те новине престају, с којима је он у руди усред својега пчелињака највеселије часове проводио. И те новине пропадоше с несноснога пискарања Диклова и његове у његовој глави непромозгане експериментима непотврђене, јадне теорије. Престанак овјех новина није никаква грдна штета за пчеларе, јер Нијемци имају силесију пчеларских новина, али због успомене на славне сураднике њене и најглавнијега њена сурадника још данас жива Берзона требале су се одржати и Нијемци нијесу требали дати да пропадну са ветрењасте главе једнога Дикла. Сиромах Дикел и његова теорија! Хоће ли когод од наше браће заплакати за Диклом и рећи његовој теорији: Вјечна јој памјатъ!

Претплата, огласи, рекламације, рукописи и све што се тиче уредништва шаље се уредништву „Српског Пчелара“ у Ср. Карловце.“

Претплату за Србију прима Пчеларско-вођарска задруга у Београду.

За огласе и објаве плаћа се 12 Ф. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 60 Ф. — Неплаћена се писма не примају.

Рукописи се не враћају.

Власници Јован Живановић и Иван Маширевић.

Штампа Српске Манастирске Штампарије.